

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 34 Volume: 7 Issue: 34

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

**TÜRK EĞİTİM TARİHİ DERSİ ÖĞRETİMİNDE FARKLI BİR YAKLAŞIM: RESİM
ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN SERGİ ÇALIŞMASI***
**A DIFFERENT APPROACH TO TEACHING HISTORY OF TURKISH EDUCATION:
PAINTING EXHIBITION**

Yasemin ERSÖZ**
Sebahattin ARIBAŞ***

Öz

Türk Eğitim Tarihi, günümüze kadar eğitimsel fikir, düşünce, kurum ve tecrübelerimizi irdeleyen, bugünkü eğitim sorunlarını çözmekte bize ışık tutan bir derstir. Eğitim Fakültelerinin amaçlarından biri de, öğrencilere Türkiye'nin ve Türk dünyasının eğitim sorunlarını tarihi derinlik ve bütünlük içinde kavratmaya çalışmak ve onları, geçmiş tecrübelerden ders alarak çözüm arayışlarına yöneltmek olmalıdır. Ancak mevcut işleyişte, eğitim fakültelerinde Türk Eğitim Tarihi dersinin verimliliği tartışma konusudur. Bu dersi kronolojik bir ezber dersi durumundan kurtararak, öğrencilerin ilgisini artıracak ve öneminin kavranmasını sağlayacak, öğrenci merkezli yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim Öğretmenliği bölümünde Türk Eğitim Tarihi dersinin, çağdaş öğretim yöntemlerinden "proje tabanlı öğrenme" yaklaşımı ile yürütülmesi düşünülmüştür. Bu çerçevede, Resim öğretmenliği 3. Sınıf öğrencilerinin Türk Eğitim Tarihi dersine karşı olumlu bir tutum geliştirmesini ve etkili öğrenmeyi hedefleyen bir proje geliştirilmiştir. Hünlerden başlayarak günümüze kadar olan yaklaşık 2500 yıllık Türk Eğitim Tarihi akışı öğrenciler tarafından resim, heykel, grafik yoluyla görselleştirilerek, ortaya çıkan 58 adet çalışma ile dönem sonunda Eğitim Fakültesi bünyesinde bir sergi açılmıştır. Sergi sonrasında, Türk Eğitim Tarihi dersini almakta olan öğrencilerden Türk Eğitim Tarihi dersinin "proje tabanlı öğrenme" yaklaşımıyla işlenmesi süreci hakkında görüşleri alınmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden Durum Çalışması yapılmış, gönüllü 22 öğrenciyle ses kayıtları alınarak, yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılarak içerik analizi sonuçlarından, öğrencilerin çoğunun dönem başında dersle ilgili olumsuz düşünce ve tutuma sahipken, gerçekleştirilen proje tabanlı öğrenme sonrasında derse karşı tutum ve düşüncelerinin olumlu yönde değiştiği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türk Eğitim Tarihi, Proje Tabanlı Öğretim, Durum Çalışması, Resim Öğretmenliği.

Abstract

Turkish history of education is a lesson which examines our educational ideas, thoughts, corporations and experiences till today and light the way for resolution of today's education. One of the purposes of the educational faculties is trying to make education problems of Turkey and Turkish world comprehended by students within historical depth and unity and direct them to take lessons from past experiences and find solutions. However in the current mechanism the efficiency of the Turkish Education History lesson is a matter of debate. Student oriented approaches which will save this lesson from being a chronological memorization lesson and increase student interest and make them comprehend the importance of the lesson. In this context Turkish Education History lesson was conducted by project based learning approach, which is one of the modern learning methods, in 2011-2012 academic year, in Inonu University, Education Faculty, Art Teaching Department. In this frame, a project aiming to develop a positive attitude from 3rd grade students towards Turkish Education History lesson and effective learning, was developed. The Turkish Education History of 2500 years starting from Huns until today, was visualized by students by using painting, sculpture and graph and an exhibition was held within the Education Faculty body consisting of the 58 created pieces of

* Bu araştırma, 23-27 Nisan 2013 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirilen "4. International Conference on New Trends in Education and Their Implications (ICONTE)" konferansında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.

*** Prof. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim A.B.D.

art. After the exhibition which received the appreciation of lecturers and education faculty students, the ideas of students having the Turkish Education history lesson were received about the process of project based learning approach used in the lesson. In this study, case study which is among the qualitative research patterns was conducted, semi-configured interview was performed with 22 volunteer students by taking their voice records. From the interview results, it was understood that while most of the students had a negative thoughts and attitudes towards the lesson at the beginning of the term, their thoughts and attitudes towards the lesson changed in positive direction after the project based learning.

Keywords: History of Turkish Education, Project Based Learning, Case Study, Art Teaching.

Giriş

Tarih öğretimi, eğitim kurumlarında öğrencilerin belli bir tarih bilinci kazanabilmeleri amacıyla, insanlığın ve milletlerin geçmişindeki anlamlı ve önemli olayların aktarılması sürecidir (Cevizci,2010). Tarih derslerinin eğitim programlarına ilk kez girmesi, Osmanlı döneminde Maarif Nâzırı Safvet Paşa döneminde düzenlenen,1869 Maârif-i Umûmiye Nizâmnamesi ile eğitim sisteminde yapılan köklü değişiklikler sonucu olmuştur (Ata, 2007)

Eğitim tarihi de, insanlık tarihi kadar uzun bir geçmişe sahiptir (Kıncal, 2009).Cevizci'ye (2010) göre, Eğitim Tarihi; eğitim ve öğretim uygulamalarıyla eğitime dair çığır açıcı fikirlerin tarihidir. En eskilerden günümüze kadar eğitimsel fikir, düşünce, kurum ve tecrübelerimizi ve bunlardan çıkan dersleri konu alan, bugünkü eğitim sorunlarını çözmekte bize ışık tutan bir derstir, Türk Eğitim Tarihi (Akyüz, 2011). Ziya Gökalp'e göre, kültür milli, medeniyet ise evrensel ve her toplum bireylerini eğitmeye çalışırken milli ve evrensel aktarımlar yapmaktadır (Kıncal,2009). Bu bağlamda, Eğitim Bilimleri ile Eğitim Fakültelerinin amacı, öğrencilere çeşitli eğitim bilgileri kazandırmakla sınırlı kalmaz. Öğrencilere, Türkiye'nin ve Türk dünyasının eğitim sorunlarını tarihi derinlik ve bütünlük içinde kavratmaya çalışmak ve onları, geçmiş tecrübelerden ders alarak çözüm arayışlarına yönlendirmekte gerekir. Bu da ancak Türk Eğitim Tarihi dersinin yardımıyla sağlanabilir (Akyüz,2011; Arıbaş ve Koçer, 2008). Türk eğitim sisteminin uygulamaya dönük yönleri yanında uzun bir tarihi geçmişinin bulunduğu unutulmamalıdır. Sadece güncel eğitim yaklaşımı ve uygulamalarıyla eğitim bilimleri ve eğitim sorunları anlaşılamayacağından, tarihi süreç içinde gelişimini de bilmek gerekir (Akyüz,2011). Hukuk Tarihi dersinin olmadığı bir Hukuk Fakültesi ya da İktisat Tarihi ve Siyasal Düşünce Tarihi dersi olmayan bir İktisat ve Siyaset Bilimleri Fakültesi olamayacağı gibi, Eğitim Tarihi olmayan bir Eğitim Fakültesi de düşünülemez (Arıbaş ve Koçer, 2008). Türk Eğitim tarihi, eğitimin her alanında olduğu gibi, nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda da bize ışık tutmakta, bizi düşündürmekte ve uyarmaktadır (Soylu, 2009)

Türk Eğitim Tarihi dersi, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından, "yeniden yapılanma" gerekçesi ile 1997'den itibaren 9-10 yıl kadar bir süreyle Eğitim Fakülteleri programlarından çıkarılmıştır (Akyüz, 2011; Arıbaş ve Koçer, 2008; Arıkan, Ünver ve Süzer, 2007). Eğitim Fakültesi programlarında Türk Eğitim Tarihi dersinin yer almaması, öğretmen ve eğitimcilerimizde 'meslek bilincinin' yeterli ölçüde gelişmemesine ve Türk Eğitim Tarihini bilmeyen yöneticiler ve karar organlarının ülkemiz için yararlı ve uygun eğitim politikaları geliştirememelerine neden olabilir (Akyüz,2011). Kavcar (2002) da, 1997 yılında yapılan program değişikliğini eleştirerek, "Programlardaki derslerin düzenlerinde sistematik açıdan yanlışlıklar göze çarpıyor. Öğretmenlik için çok gerekli olan genel kültür boyutu göz ardı edilmiş görünüyor. Psikoloji, Sosyoloji, Felsefe, Eğitim Psikolojisi, Türk Eğitim Tarihi gibi dersler programda yok" şeklinde görüşünü bildirmiştir. YÖK tarafından Mart 2006 tarihinde başlatılan Eğitim Fakültelerinde "program güncelleştirilmesi" ile Türk Eğitim Tarihi dersi tekrar programlara alınmış ve böylece önemli bir yanlıştan dönülmüştür (Akyüz, 2011; Arıbaş ve Koçer, 2008; Arıkan ve diğ.,2007). Türk Eğitim Tarihi dersinin Eğitim Fakültelerinin programlarına alınmasıyla birlikte öğretmen adaylarının eğitim ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili gelişmeleri, tarihsel bir düzlemde inceleme, araştırma ve öğrenmesi yolunda önemli bir adım

atılmıştır. Eğitim sistemimizin sorunlarını, neden ve uygulamalarıyla araştırma, inceleme ve eleştirme fırsatı da öğretmen adaylarına sunulmuştur (Arıkan ve diğ.,2007).

Arıkan ve diğerleri tarafından 2007 yılında yapılan araştırmada yabancı dil eğitimi programlarında Türk Eğitim Tarihi dersinin önemi ve içeriğine ilişkin öğrenci görüşleri alınmış ve araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu (%62) Türk eğitim tarihi hakkındaki bilgilerini yeterli bulmadıklarını, öğrencilerin %68'i bir yabancı dil öğretmenin de Türk eğitim tarihini bilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ancak bu dersin amacı, öğrenciye Türk eğitim tarihinin içerdiği tarihsel gelişmeleri salt bilgi olarak aktarmak, ezberciliğe yönlendirmek olmamalıdır. Ezberci öğretim, belli bir amaç doğrultusunda, bilgilerin istenildiğinde tekrar edilebilecek şekilde, zihinde tutulmasını sağlamaya yönelik öğretim şeklidir ve çağdaş bir öğretim şekli değildir (Sekin, 2008). Osmanlı'nın son Maarif müsteşarlarından ve Darülfünun' da Ortaçağ tarihi profesörlüğü görevinde bulunan, birçok tarih ders kitabını kaleme alan Ali Reşat Bey de "Mekteplerde Tarih Dersi" adlı makalesinde, tarih öğretiminin amacının tarihi olayları ezberletmek olmadığını vurgulamaktadır. Ali Reşat'a göre tarih öğretiminde uygulanacak yöntem ve takip edilecek amaçlar okulun derecesine göre değişmelidir (Keleş ve Kiriş, 2006).

Ezbercilik Türkiye'de genel anlamda tarih eğitiminde önemli sorunlardan biri olarak görülmüştür. Tarih öğretmeni adayları da aktif öğrenme ve öğretme yöntemlerini yeterince öğrenmedikleri için geleneksel ezberci sistemi sürdüreceği şekilde yetişmekte, sınavlarda sordukları sorular arasında da uygulama ve sentez düzeyinde sorulara rastlanmamaktadır (Aktekin, 2009). Türkiye'de tarih eğitimine ilişkin değerlendirmeler ve EUROCLIO, UNESCO gibi uluslararası düzeyde etkinlik gösteren kuruluşların çalışmaları incelendiğinde, okullarda verilen tarih eğitiminde yaşanan sorunlardan belki de en önemlisi; genel olarak tarihçilerin mesleklerini icra ediş tarzlarından kaynaklanan, tarih eğitimine yönelik ezberci tutumlarının doğurduğu sorunlardır (Aslan, 2005).

Ata (2007) bir araştırmasında, öğrencilerin tarih dersini sevmeme nedenleri olarak; geleneksel işleniş tarzını, tarihin bilgi yığını olarak gösterilmesini ve ezber bir ders olarak sunulmasını saymıştır. Geleneksel tarih öğretiminde öğretmenin rolü aktif olarak ders anlatmaktır, öğrencilerin rolü pasiftir. Türkiye'de tarih öğretimi uzun yıllar öğrencilerin aktif olarak derse katılmasına müsait olmadığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. İngiltere'de 1970'li yıllardan itibaren uygulamaya geçen ve çok olumlu tepkiler alan öğrenci merkezli 'Yeni Tarih' öğretimi anlayışı Türkiye'deki tarih eğitimiyle ilgili sorunların çözümünde olumlu bir tecrübe olarak değerlendirilebilir (Aktekin,2009). Kırpık (2009) tarafından yapılan bir araştırmada, katılımcı öğretmenlerin hemen hepsi tarih öğretiminde aktif öğrenme metotlarının ezberciliği ortadan kaldıracağı kanaatini belirtmişlerdir.

Arıkan ve diğerleri (2007), yaptıkları araştırmada aşağıdaki bulgulara ulaşmışlardır; *"Türk Eğitim Tarihi dersine uygun olan öğretim yöntemlerinin araştırıldığı kısımda öğrencilerin verdiği yanıtlarda en yüksek oran Türk Eğitim Tarihi dersi görsel araçlarla (fotoğraf, film vb.) desteklenmelidir düşüncesidir. Buna göre öğrencilerin %95'i bu dersin görsel araçlarla desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir. Buna karşın, öğrencilerin derste kullanılması düşünülen öğretim yöntemlerinden en az öğretmen merkezli eğitimi istediği görülmektedir. Katılımcıların yalnızca %19'u öğretim elemanı konuları anlatmalı, öğrenciler not almalıdır düşüncesini desteklemektedir. Öğrencilerin %22'si Türk Eğitim Tarihi derslerinde tarihi bilgiler ağırlıklı olarak yer almalıdır demektedir ama katılımcıların %65'i derslerde araştırmaya yönelik içerikler ağırlıklı olarak yer almalıdır düşüncesini desteklemektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin araştırmaya yöneltilmeyi istedikleri ve ezbere dayalı tarihsel bilgilerden kaçındıkları görülmektedir."*

Akbaba (2005) ise, tarih öğretiminde görsellerin kullanımının başarıya etkisini araştıran deneysel bir çalışma yapmış ve fotoğraf kullanılarak yapılan eğitim sonucunda deney grubunun puanlarının, geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubunun puanlarına göre anlamlı düzeyde artış gösterdiğini tespit etmiştir. Bu durum, görsellerle işlenen tarih derslerinin öğrencilerin bilgi düzeylerine katkısının, geleneksel öğretim yöntemlerinden daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tarihsel bilginin yoğun olarak verildiği konularda görsel araçların kullanımı öğrencilerde etkin bir öğrenme fırsatı yaratabilir, öğrencilerin akademik başarılarını artırmanın yanında, dersin daha keyifli bir şekilde işlenmesine ve tarih dersinin amaçladığı davranışların geliştirilmesinde (problem çözme, kronoloji bilgisi, yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme,

empati) de katkı sağlayabilir (Arıkan ve diğ., 2007; Akbaba, 2005). Sürekli değişen ve gelişen dünyada durağan (Statik) değil, hareketli (Dinamik) bir gençlik yetiştirmek gerektiği düşünüldüğünde; araştırmayan, yaratıcı olmayan, sadece mevcut bilgi birikimini ezberlemekle yetinen bir gençlikten bu dinamizm beklenemez (Çetin, 2003).

Şahin, Ellez ve Günter (2009) tarafından yapılan "Türk Eğitim Tarihi dersine ilişkin öğrencilerin algı ve beklentileri" isimli çalışmada, güzel sanatlar alanında öğretim gören öğrenciler ile eşit ağırlık-sözel alanlarda öğretim gören öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bu bağlamda, güzel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin Türk Eğitim Tarihi dersiyile ilgili algı ve beklentileri diğer bölümlerden çok farklıdır. Sanatçı kişiliği taşıyan bu öğrencilere Türk Eğitim Tarihi dersi işleniş sürecinde farklı bir yaklaşım izlenmelidir.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu'na göre sanat, insanın şuur altında yatan değerlerini uyandıran, milleti meydana getiren öğelerden biridir, her insanın kazanabileceği bir sanat kişiliği vardır. Eğitimin görevi de bu kişiliğin gelişmesi için gerekli olan ortamı düzenlemektir (Dikici ve Tezci, 2002). Baltacıoğlu, milli tarihin sanatçılar eliyle en güzel şekilde anlatılabileceğini düşünür. Aşağıdaki anekdot buna güzel bir örnektir;

"İstanbul Belediyesi, İstanbul'a Fatih Sultan Mehmet'in bir heykelini dikmeye karar verir ve bunun için milletler arası bir yarışma açmayı düşünmektedir. Baltacıoğlu, bu duruma tepki gösterir ve Fatih'in heykelini bir yabancı heykeltıraş yapamaz, bu heykeli yapabilecek Türk heykeltıraşlar vardır. Fatih'in heykelini ancak onu duyabilen Türk ve Müslüman olan bir heykeltıraş yapabilir. Çünkü o heykele bizim duruşumuzu, jest ve mimiklerimizi veremez, yabancı bir heykeltıraş Fatih'in heykeli yerine bir Kardinal heykeli yapabilir demektedir." (Dikici ve Tezci, 2002).

Baltacıoğlu, üretime ve yaratıcılığa dayanan bir eğitim sistemini savunmuştur. Eğitimde güzel sanatların önemini ilk defa ileri süren ve savunan eğitimcilerimizden biridir (Akyüz, 2011). Bu bağlamda, Türk Eğitim Tarihi dersi, sanatçı yönü bulunan Resim öğretmenliği öğrencileri ile işlendiğinde, ortaya bir ürün çıkarmayı hedefleyen "Proje Tabanlı Öğrenme" uygun bir yaklaşım olacaktır. Proje tabanlı öğrenme, Dewey'in yansıtıcı düşünme aşamalarından yararlanarak araştırma yaklaşımı ve buluş yoluyla öğrenme ilkelerinin geliştirildiği, ürün ortaya çıkarmak üzere bireysel ya da grup olarak bir araştırmanın projelendirildiği öğretim yöntemidir (Akpınar,2011). "Proje" ise, tasarı ya da tasarı geliştirme anlamına gelen bir kavramdır ve öğrenmenin transferine, tekil öğrenmeden çok belli bir amaca dönük ilişkisel öğrenmeye işaret etmektedir (Başbay,2007). Proje tabanlı öğrenme öğrenci açısından tasarı geliştirmeye, hayal etmeye, planlamaya, kurgulamaya dayalı bir öğrenme yaklaşımı; öğretmen açısından ise öğrenciyi merkeze alan ve öğrencileri projeler çerçevesinde çalıştırırken, onların disiplinler arası ilişki kurmalarını sağlayan bir öğretim yöntemidir (Atıcı ve Polat,2010). Proje tabanlı öğrenme yaklaşımı ile araştırma ve inceleme yapmaya istekli, üretken, problem çözen, eleştiren ve yaratıcı düşünen bireyler yetiştirmek amaçlanır (Saracaloğlu, Akamca ve Yeşildere, 2006). Bu yaklaşımda öğrenenlere kendi öğrenme stilleriyle öğrenme fırsatı verilebilir, yaparak öğrenmelerini sağlar, dolayısıyla yapılandırmacılık yaklaşımı ve ilerlemeci eğitim felsefesine uygun bir yapıdadır (Başbay,2007).

Atıcı ve Polat (2010), Web Tasarımı Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Görüşlerine Etkisi isimli araştırmalarında deneysel yöntem kullanmış, Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim yöntemi kullanılan kontrol gruplarının son-test puanları arasında, Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının uygulandığı deney grubu lehine anlamlı bir farkın ortaya çıktığını rapor etmişlerdir. Bunun yanı sıra, proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrenci tutumlarını da olumlu etkilediği yönünde çalışmalar mevcuttur (Sezgin ve ark., 2001; Yenice, 2003, Aktaran: Saracaloğlu ve diğ., 2006).

Yukarıdaki bilgilerin ışığında, 2011- 2012 Eğitim- öğretim yılı Bahar döneminde İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim Öğretmenliği bölümünde Türk Eğitim Tarihi dersi işlenirken, Proje Tabanlı bir öğretim metodu benimsenmiştir. Bu amaçla, dönem başında öğrencilere duyuru yapılarak, Türk Eğitim Tarihi ile ilgili görsel (resim, baskı, heykel, grafik) bir proje çalışmaları yapmaları beklendiği, çalışacakları konuları seçmek için, dersleri dikkatle takip etmeleri gerektiği belirtilmiştir. Ancak bu çalışmalar gönüllülük esasına dayalı olup, öğrenciler zorlanmamıştır, toplam 61 kişiden oluşan öğrenci grubundan 58 kişi gönüllü olarak

çalışmaya katılmış, 3 kişi ise katılmak istememiştir. Proje tabanlı öğrenmede ürün kadar süreçte önemlidir (Akpınar,2011). Dolayısıyla öğrencilerin çalışacakları konu seçiminde, dersin yürütücüsü ders içeriğini temel alarak öğrencileri yönlendirmiş, seçilen konularla ilgili ayrıntılı bir araştırma yaparak temalarını belirlemelerini istemiştir. Dönem sonunda toplamda 58 adet farklı görsel (resim, baskı, heykel, grafik) ortaya çıkmış, daha sonra bu eserler ile Eğitim fakültesi bünyesinde "Geçmişten Günümüze Türklerin Eğitim Anlayışlarına İlişkin Görsel İpuçları" isimli sergi açılmış, eserler sergide kronolojik bir sıra ile sergilenmiş ve her eserin üzerine kısa bir bilgi kartelası asılmıştır. Söz konusu sergi gerek akademisyenlerden, gerek öğrencilerden beğeni toplamıştır. Aşağıda Proje tabanlı öğretim kapsamında hazırlanan eserlerden bazı örnekler görülmektedir:

Resim 1. Sibyan Mektepleri

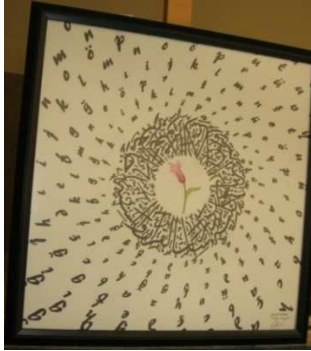
Resim 2. Haremde Bayan Eğitimi

Resim 3. Geçmişten Geleceğe Alfabelerimiz

Resim 4. Orhun Kitabeleri Heykeli

Resim 5. Harf İnkılabı

Resim 6. İlk Gazete "Takvim-i Vekayi"

Bu araştırmanın amacı, proje tabanlı öğrenme yöntemi ile işlenen Türk Eğitim Tarihi dersi hakkında Resim Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin görüşlerini belirlemektir.

Yöntem

Proje tabanlı öğrenme yöntemi ile işlenen Türk Eğitim Tarihi dersi hakkında öğrencilerin görüşlerinin alındığı bu araştırma, nitel bir araştırma yöntemi kullanılarak, "Durum Çalışması" deseni ile yapılmıştır. Bu çalışmada, öğrencilerin düşünce ve görüşlerinin neler olduğunun araştırılması için "Odak Grup Görüşme Tekniği" kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2011- 2012 Eğitim-öğretim yılı Bahar döneminde İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim Öğretmenliği bölümünde, 3.sınıfta öğretim görmekte olan 61 öğrenci içinden gönüllü 22 kişi oluşturmaktadır. Bu 22 kişiden üçü proje çalışması yapmak istemeyen öğrencilerdir, geri kalan 19 öğrenci ise proje çalışmasına katılarak, eserleri ile sergide yer almışlardır. Araştırmanın hangi amaçla yapılacağı görüşmelere başlanmadan önce katılımcılara iletilmiş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılan görüşmeler, ses kayıt cihazı için kullanım izni alınarak kaydedilmiştir.

Ses kayıt cihazına kaydedilen görüşmeler, yazıya dökülmüştür. Verilerin analizinde katılımcıların Proje tabanlı öğrenme yöntemi ile işlenen Türk Eğitim Tarihi dersi hakkında görüşlerini yansıtmak için betimsel analiz, oluşturulan kategoriler için içerik analizi yapılmıştır. Betimsel analiz yapılırken katılımcıların ifade ettikleri görüşlerden doğrudan alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin Türk Eğitim Tarihi dersini almadan önceki görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, üç farklı tema görülmektedir.

Tablo 1. Öğrencilerin Türk Eğitim Tarihi Dersini Almadan Önce Ders Hakkındaki Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	Frekans (n=22)	Yüzde (%)
Olumsuz Görüşler	15	68,18
Fikir Bildirmeyen	5	22,72
Olumlu Görüşler	2	9,09

Öğrencilerin çoğunluğu (n=15) ders öncesinde, derse karşı olumsuz bir tutumları olduğunu belirtmiştir. Bu temaya örnek olarak aşağıdaki cümleler gösterilebilir;

"Yine sıkıcı bir eğitim dersi..."

"Tarihi oldum olası hiç sevmem..."

"Sınavlarda bir sürü ezber yapmak zorunda kalacağız..."

"KPSS'de çıkmıyormuş, bu ders benim ne işime yarayacak diye düşündüm..."

Öğrencilerin bir kısmı (n=5) ise ders öncesinde herhangi bir fikirlerinin olmadığını belirtmiş, bir öğrenci "Derste ne göreceğimizi bilmediğim için, ders hakkında olumlu ya da olumsuz bir fikrim yoktu" derken, başka bir öğrenci "...eğitim derslerinin zevkli ya da sıkıcı olması biraz da hocasına bağlı, dersin nasıl işlendiğine bağlı" demiştir.

Az sayıda öğrenci (n=2) ise, olumlu görüş bildirmiş, bir öğrenci "tarih derslerini seviyorum, bu dersin de güzel olacağını düşündüm" derken, diğer öğrenci "öğretmen olduğumda işime yarayabilir inancım vardı" demiştir.

Tablo 2. Proje Tabanlı Öğretim Yöntemi ile İşlenen Türk Eğitim Tarihi Dersi Sonrası Öğrencilerin Ders Hakkındaki Görüşleri

Öğrenci Görüşleri	Frekans (n=22)	Yüzde (%)
Olumlu Düşünceler	14	63,63
Keyifli ama İşlevsiz Olduğunu Düşünenler	5	22,72
Olumsuz Düşünceler	3	13,63

Öğrencilerin Türk Eğitim Tarihi dersini Proje tabanlı bir yaklaşımla işledikten sonraki ders hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, üç farklı tema görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu (n=14), ders sürecinde çok şey öğrendiğini, derslerin zevkli geçtiğini belirtmiştir. Bu öğrencilerden bir tanesi proje çalışmasına katılmadığı halde sürecin kendisini etkilediğini bildirmiştir. Öğrencilerden biri "her dersi acaba bugün öğrendiklerimden nasıl bir proje konusu çıkarabilirim diye dinledim, çok etkili oldu..." şeklinde yorum yaparken, başka bir öğrenci

"ilk kez bir eğitim dersi bize hitap edecek şekilde, bol görsellikle işlendi. Beynimizde konuları ve o konulara ait görselleri eşleştirdik" demiştir.

Öğrencilerin bir kısmı (n=5) ise, proje tabanlı öğretimle işlenen Türk Eğitim Dersinden keyif aldıklarını, ancak bu dersin ileride işlerine yarayacağını düşünmediklerini bildirmişlerdir. Bu temaya yönelik "dersler oldukça zevkli geçti ama ben resim öğretmenini olduğumda bu ders ne işime yarayacak?" örneği verilebilir.Üç öğrenci ise, süreç sonunda hala dersi sıkıcı bulduklarını belirtmişlerdir.

Ders süreci öncesi görüşlerle ilgili yüzdeler ile Proje tabanlı öğretime dayalı ders süreci sonrası görüşlerin yüzdeleri kıyaslandığında; ders öncesi **olumsuz düşünceler**%68,18 iken, ders süreci sonunda %13,63'e gerilemiştir.

Ayrıca ders süreci öncesi **olumlu düşünceler** %9,09 iken, ders sonrası ders sürecine ilişkin olumlu görüşler % 86,35'e (%63,63 + %22,72) yükselmiştir. Bu artışta öğrencilere kendi becerileri noktasında eserler üretme imkânı veren Proje Tabanlı Öğretimin katkısının büyük olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3. Proje Tabanlı Öğretim Süreci Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

Öğrenci görüşleri	Frekans (n=22)	Yüzde (%)
Proje Çalışmasına Katılmayan Öğrenciler (n=3)	Olumlu	2
	Olumsuz	1
Proje Çalışmasına Katılan Öğrenciler (n=19)	Olumlu	17
	Olumsuz	2

Öğrencilerin Türk Eğitim Tarihi dersinde Proje tabanlı öğretim süreci hakkındaki görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, dört farklı tema görülmektedir. İlk iki tema proje çalışmasına katılmak istemeyen gruba (n=3) aittir. Bu üç kişiden ikisi, kendileri proje yapmadıkları halde ders sürecindeki proje çalışmalarını izlemişler ve bu sürecin dersi eğlenceli ve verimli hale getirdiğini söylemişlerdir. Bu iki kişiye ait görüşler aşağıdadır;

" Okul dışında part-time bir işte çalıştığım için, yetiştiremeyeceğim endişesiyle proje yapmak istemedim. Fakat arkadaşlarımın çalışmalarını çok beğendim. Gerçekten unutamayacağımız bir ders süreci oldu..."

"Bu dönem benim uzatma dönemim, alttan çok fazla dersim var. Bu yüzden proje çalışmasına katılmak istediğim halde yetiştiremedim. Ama dersin bu şekilde işlenmesini çok etkili bulduğumu söylemeliyim..."

Proje çalışmasına katılmayıp, süreç hakkında da olumsuz görüş bildiren bir kişi ise, "bence bir tarih dersinde resim yapmak çok saçma...tarih dersi, tarih dersi gibi işlenmeli...arkadaşlar da kolayca kaçtılar, oturup ders çalışmak yerine bildikleri işi (resim) yapıp sıyrıldılar" şeklinde görüş bildirmiştir.

Son iki tema ise, ders sürecinde Proje çalışmalarına katılan kişilere (n=19) ait olumlu (n=17) ve olumsuz (n=2) görüşlerden oluşmaktadır. Olumlu görüşlere örnek olarak aşağıdaki cümleler gösterilebilir;

" Resim bizim iletişim dilimiz..Kendi dilimizde bildiklerimizi aktardık..."

"Benim konum Osmanlı'da çıkan ilk gazete Takvim-i Vekayi idi...Görsel kompozisyonunu hazırlamak için epey araştırma yaptım..Bu konuyu ileride de unutacağımı sanmıyorum..."

" Bence herkes kendi çalıştığı konuyu çok iyi öğrendi. Diğer konuları ise sergide kronolojik bir sırayla gördük, üzerlerindeki kısa notları okuduk...Kendi konumuz kadar iyi olmasa da onlar da aklımızda kaldı."

"ilk kez sözel bir eğitim dersinde ortaya bir ürün çıkarmış olduk, üretkenlik adına güzel bir şeydi..."

Proje çalışmasına katılıp olumsuz görüş bildiren iki kişi ise, "ben bu derste pek bir şey öğrenmedim. Benim konum Mehmet Akif Ersoy idi. Portresini çizip getirdim sadece..." ve "bence tarih dersinde proje olmamalı, hoca anlatmalı, biz dinlemeliyiz..." şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin Türk Eğitim Tarihi dersini işlemeden önceki görüşleri incelendiğinde, yorumların "ezber ağırlıklı ve sıkıcı bir ders" noktasında yoğunlaştığı, bu durumun literatür ile uyum gösterdiği anlaşılmaktadır (Çetin,2003; Aslan,2005; Ata, 2007; Aktekin,2009; Kırpık,2009).

Ancak , Sezgin ve ark.(2001) ve Yenice (2003) tarafından yapılan araştırma bulguları ile uyumlu olarak, Proje tabanlı öğretim sonucunda öğrencilerin çoğunun derse karşı tutumlarının değiştiği, olumlu tutum geliştirdikleri anlaşılmıştır (Aktaran: Saracaloğlu ve diğ., 2006).

Ayrıca, elde edilen bulgulardan görsel ağırlıklı ders işlemenin güzel sanatlar eğitimi öğrencilerinin algıları üzerinde olumlu etkisi olduğu (Şahin, Ellez ve Günter, 2009; Akbaba,2005) bir kez daha görülmüştür. Atıcı ve Polat'ın (2010) bulguları ile uyumlu olarak, Proje tabanlı öğretim sonucu öğrencilerin kendi çalıştıkları konuyu hatırlama düzeylerinin attığı sonucuna varılabilir.

Bu bağlamda, öğrencilerin tutum ve hatırlama düzeylerini olumlu etkilemek adına resim öğretmenliği bölümünde Türk Eğitim Tarihi derslerinde görselliğe ağırlık verecek şekilde bir ders tasarımı yapılabilir. Türk Eğitim Tarihini ezberci bir anlayıştan kurtararak, benzer ya da daha farklı öğretim metotlarıyla daha etkin işlenmesi ile geleceğin öğretmenlerine yol gösterme işlevini daha etkili yapması sağlanabilir. Proje tabanlı öğretimin Türk Eğitim Tarihi dersinde deneysel bir metotla başarı üzerindeki etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- AKBABA, Bülent (2005). "Tarih Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı", *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 6(1), s. 185-197.
- ARIBAŞ, Sabahattin ve KÖÇER, Mehmet (2008). *Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- AKPINAR, Burhan (2011). *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara: Data Yayınları.
- AKTEKİN, Semih (2009). "Türkiye'de Tarih Eğitimi", Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M. ve Smart, D. (Editörler), *Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi*, Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.
- AKYÜZ, Yahya (2011). *Türk Eğitim Tarihi* (19.Baskı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ARIKAN, Arda, ÜNVER, Şerife ve SARAÇ-SÜZER H. Sezgi. (2007). "Yabancı Dil Eğitimi Programlarında Türk Eğitim Tarihi Dersinin Önemi ve İçeriğine İlişkin Öğrenci Görüşleri", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. S. 33, s. 24-32.
- ASLAN, Erdal (2005). "Türkiye'de Tarih Eğitiminin Sorunları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 18, s. 106-114.
- ATA, Bahri (2007). "Kıdemli ve Aday Tarih Öğretmenlerinin Tarih Dersini Sevmeyen Lise Öğrencisine Yönelik Yaklaşımları", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 11(2), s. 29-42.
- ATICI, Bünyamin ve POLAT, Hakan (2010). "Web Tasarımı Öğretiminde Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Görüşlerine Etkisi", *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, S. 1(2), s. 122-132.
- BAŞBAY, Makbule (2007). "Proje Tabanlı Öğrenme", Demirel, Ö. (Edt.) *Eğitimde Yeni Yönelimler*, Ankara: Pegem Akademi.
- CEVİZCİ, Ahmet (2010). *Eğitim Sözlüğü*, İstanbul: Say Yayınları.
- ÇETİN, Kenan (2003). "Türk Eğitim Tarihinde Sosyal Bilimler Ve Sosyal Bilgilerin Tarihsel Süreci", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 2(1), s. 163-185.
- DİKİCİ, Ayhan ve TEZCİ, Erdoğan (2002). "İsmayil Hakkı Baltacıoğlu'nun Sanat, Sanat Eğitimi ve Milli Sanat Hakkındaki Düşünceleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 12(2), s. 235-244.
- KAVCAR, Cahit (2002). "Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, S. 35(1-2).
- KELEŞ, Hamza ve KİRİŞ, Ayten (2006). "Bir Osmanlı Tarihçisi Olan Ali Reşat'ın Hayatı, Eğitimciliği ve Tarih Öğretimi ile İlgili Görüşleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, S. 14(2), s. 571-586.
- KINCAL, Remzi (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KIRPIK, Cevdet (2009). "Tarih ve Sosyal Bilgiler'de Aktif Öğrenme", Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M. ve Smart, D. (Editörler), *Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi*, Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.
- SARACALOĞLU, A. Seda, AKAMCA, Güzin ve YEŞİLDERE, Sibel (2006). "İlköğretimde Proje Tabanlı Öğrenmenin Yeri", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, S. 4(3), s. 241-260.
- SEKİN, Sefa (2008). "Türkiye'de Ezberci Öğretim ve Nedenleri", *Marmara Coğrafya Dergisi*, S. 18, s. 211- 221.
- SOYLU, Yasin (2009). "Sınıf Öğretmen Adaylarının Matematik Derslerinde Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanabilme Konusundaki Yeterlilikleri Üzerine Bir Çalışma", *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 5(1), s. 1-16.
- ŞAHİN, Mustafa, ELLEZ, A. Murat ve GÜNTER, Tuğçe (2009). "Türk Eğitim Tarihi Dersine İlişkin Öğrencilerin Algı ve Beklentileri", *18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda* sözlü bildiri olarak sunulmuştur. İzmir, Ege Üniversitesi.